

ความปลอดภัยเชิงระบบ

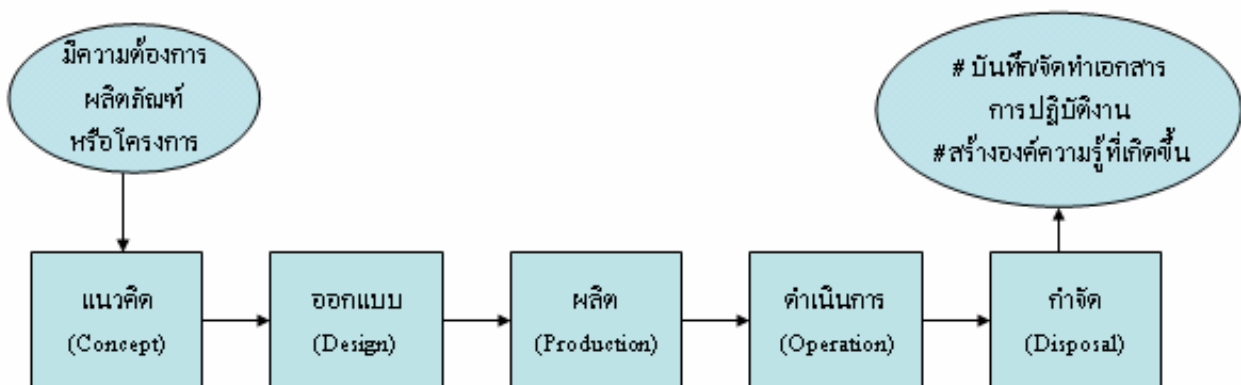
ความปลอดภัยเชิงระบบ คือ การดำเนินงานด้วยวิธีทางวิศวกรรมและบริหารจัดการที่จะวิเคราะห์ว่ามีอันตรายใดบ้างในระบบที่วิเคราะห์นั้น แล้วทำการป้องกันควบคุมอันตรายที่จะทำให้คนบาดเจ็บและ/หรือทรัพย์สินเสียหาย

ความสำคัญของความปลอดภัยเชิงระบบ

1. ให้ความสำคัญกับการชี้บ่งอันตรายที่รอบด้านด้วยเครื่องมือหรือเทคนิคต่างๆ พิจารณาตลอดวงจรชีวิตของผลิตภัณฑ์และโครงการ
2. โรงงานที่นำความปลอดภัยเชิงระบบมาใช้ จะได้รับความสมบูรณ์และบูรณาการ มาตรการเชิงรุกมากกว่าเชิงรับ
3. การดำเนินงานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยของโรงงานที่นำเรื่องความปลอดภัยเชิงระบบมาใช้จะมีขอบเขตความปลอดภัยมากกว่าแบบดั้งเดิมที่ยึดการปฏิบัติตามกฎหมาย ซึ่งเป็นมาตรฐานขั้นต่ำเท่านั้น

การวิเคราะห์อันตรายตลอดวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์หรือโครงการ (Product or Project Lift Cycle)

แบ่งออกเป็น 5 ระยะ

ระยะที่ 1 แนวคิด (Concept Phase) เป็นระยะของการพิจารณาความต้องการผลิตภัณฑ์หรือโครงการ เช่น โครงการใหม่ ผลิตภัณฑ์ใหม่ หรือเพิ่มสายการผลิต แล้วนำมากำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์โครงการ พรรณนาโครงการ กำหนดการออกแบบและผลลัพธ์ที่คาดหวัง

ระยะที่ 2 การออกแบบ (Design Phase) ชัดเจนมากยิ่งขึ้น การวาดผัง (Drawing) วางแผนงาน

ระยะที่ 3 การผลิต (Production Phase) เป็นระยะการผลิตสิ่งที่ต้องการให้ได้ผลลัพธ์ตามเป้าหมาย

ระยะที่ 4 การดำเนินการ (Operations Phase) นำผลลัพธ์ที่ได้มาใช้งาน สิ่งอำนวยความสะดวก อุปกรณ์เครื่องมือ หรือบริการ จะเห็นว่าการทำเรื่องความปลอดภัยเชิงระบบได้ผลอย่างไร ถ้าพบอันตรายก็ต้องปรับปรุงแก้ไข แต่จะแก้ไขยากกว่า ควรทำ3ระยะแรกอย่างมีคุณภาพ

ระยะที่ 5 การกำจัด (Disposal Phase) หากผลิตภัณฑ์หรือของเสียที่เกิดขึ้น จะต้องได้รับการวิเคราะห์ ควบคุมอันตรายด้วย

การประเมินระดับความเสี่ยง

เป็นตารางที่ปรากฏในเอกสาร MIL-STD-882 B,1984 ที่กระทรวงกลาโหมสหรัฐอเมริกาใช้ในการระบุว่าอันตรายนั้นเป็นความเสี่ยงที่ยอมรับได้หรือไม่ เรียกว่า **ดัชนีความเสี่ยง (Hazard Risk Index : HRI)**

ลำดับของการควบคุม (System Safety Precedence)

ความเสี่ยงที่ยอมรับไม่ได้ วิธีการควบคุมอันตรายตาม **MIL-STD-882 B1**

1. ออกแบบเพื่อลดความเสี่ยงให้น้อยที่สุด
2. ใช้อุปกรณ์ความปลอดภัย
3. การใช้อุปกรณ์เตือนภัย
4. การจัดทำขั้นตอนการทำงาน (Procedure) และการฝึกอบรม
5. การยอมรับความเสี่ยง

การประยุกต์ความปลอดภัยเชิงระบบในการบริหารงานอาชีพอนามัยและความปลอดภัย

ความแตกต่างระหว่างความปลอดภัยเชิงระบบกับการดำเนินการด้านความปลอดภัยแบบดั้งเดิม

ความปลอดภัยแบบดั้งเดิม

ทำงานแบบแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า คือเมื่อเกิดอุบัติเหตุขึ้นมาก็แก้ไขกัน เน้นระยะสั้นแก้ไขแบบ **เชิงรับ**

ความสมบูรณ์แบบรอบด้านและความเป็นระบบ(Comprehensive and Systematic) ในการจัดการกับอันตราย หากโรงงานดำเนินงานด้านความปลอดภัยต่างๆ ไป ในการมองปัญหา (คือชี้บ่งอันตราย) จะมองเฉพาะอันตรายนั้นจะแก้ไข ป้องกัน และควบคุมอย่างไร แล้วตัดสินใจลงมือทำ ในขณะที่โรงงานดำเนินการตามหลักวิชาด้านความปลอดภัยเชิงระบบจะต้องมองอันตรายที่มีตั้งแต่เริ่มการออกแบบ (Design) การพัฒนา (Development) การทดสอบ (Test) การผลิต (Production) และภาคของเสียที่เกิดขึ้น การทำเรื่องความปลอดภัยเชิงระบบต้องทำการวิเคราะห์อันตรายที่มีตลอดวงจรชีวิตของระบบนั้นๆ

เครื่องมือที่ใช้ชี้บ่งและวิเคราะห์อันตราย ทั่วไปแบบเดิมจะใช้ แบบตรวจความปลอดภัย แบบสำรวจหรือ Checklist

ความปลอดภัยเชิงระบบจะใช้เครื่องมือชี้บ่งอันตราย และเทคนิคการวิเคราะห์อันตรายที่สลับซับซ้อนกว่า บางเทคนิคต้องอาศัยทีมงาน

- การประเมินระดับความเสี่ยง

- การดำเนินงานในลักษณะทีมงาน

แนวทางประยุกต์เรื่องความปลอดภัยเชิงระบบในโรงงาน

1. ทำให้โรงงานเข้าใจหลักการพื้นฐานของความปลอดภัย นั่นคือ

- ผู้บริหารต้องมีเจตจำนง ที่จะมีการจัดการความปลอดภัยขึ้นในโรงงาน
- ความปลอดภัยเป็นความรับผิดชอบของสายงานหลัก เช่นสายการผลิต การชี้แนะ แนะนำของฝ่ายปลอดภัยถือเป็นสายงานสนับสนุน
- ความปลอดภัยเป็นเรื่องที่สร้างมูลค่าให้โรงงาน เนื่องจากการทำงานที่ปลอดภัยตั้งแต่แรกและทุกครั้งทำงาน ย่อมมีโอกาสน้อยมากที่จะเกิดความสูญเสีย ลดการเกิดอุบัติเหตุ ก็ลดวันหยุดงานของพนักงาน ลดความสูญเสียในแง่การผลิตทั้งแรงงานและวัตถุดิบ

2. ทำการชี้บ่งอันตราย (Hazard Identification) ที่มีอยู่ในระบบ และต้องทำอย่างรอบคอบ

3. ใช้อุปกรณ์ต่างๆ ที่ถูกต้องเหมาะสม และมีการบำรุงรักษาอย่างเหมาะสม โดยคำนึงถึงความปลอดภัย

4. พัฒนาและขั้นตอนการดำเนินงาน (Procedure) ด้านความปลอดภัยเชิงระบบขึ้นในโรงงานและต้องผสมผสานเป็นส่วนหนึ่งของระบบการบริหารของโรงงาน ปัจจุบันระบบการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัยที่เป็นที่รู้จักในโรงงานคือ มอก/OHSAS 18001

5. ฝึกอบรมบุคลากรให้มีความรู้และความสามารถในการเรื่องความปลอดภัยเชิงระบบ

6. เฝ้าระวังและตรวจประเมินระบบ (Monitoring and Auditing) เพื่อความมั่นใจว่าการดำเนินงานด้านความปลอดภัยได้ดำเนินการตามแนวคิดของความปลอดภัยเชิงระบบ

เครื่องมือที่ใช้ในการทำความปลอดภัยเชิงระบบ

PHA Preliminary Hazard Analysis

FMEA Failure Mode and Effect Analysis

FTA Fault Tree Analysis

ETA Event Tree Analysis

HAZOP Hazard and Operability Study

MORT Management Oversight and Risk Tree

ETBA Energy Trace and Barrier Analysis